

Programma *Kristallnacht* Herdenkingstiendaagse Groningen 2016

Net als in voorgaande jaren wordt in 2016 ook in Groningen de *Kristallnacht* van 9 november 1938 herdacht: een nacht waarin honderden Joden werden vermoord, duizenden synagogen, winkels en huizen werden vernield, waarna mensen massaal op de vlucht sloegen. Deze nacht was de opmaat tot de nog veel gruwelijker verschrikkingen die zouden volgen.

Ook Roma en Sinti, gehandicapten, homoseksuelen en nog anderen werden in concentratie- & vernietigingskampen gestopt.

En ook vandaag de dag slaan op vele plekken kleine brandjes uit tot verschrikkelijke brandhaarden, die miljoenen op de vlucht jagen. Daarnaast worden velen wereldwijd door uitsluiting en racisme bedreigd. In tegenstelling tot voorgaande jaren organiseren de deelnemende organisaties in 2016 niet alleen de herdenking op 9 november, maar tevens in de aanloop daar naartoe een **10-daags programma** met een scala aan activiteiten op diverse locaties, met daarin aandacht voor meerdere vervolgte groepen. Dit alles onder het motto:

“Kristallnacht nooit meer, voor niemand!”

30 oktober - OPENING POSTERTENTONSTELLING: ‘KRISTALLNACHT NOOIT MEER, VOOR NIEMAND’.

Historica Bettie Jongejan, verbonden aan het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen, plaatst de gebeurtenissen in de *Kristallnacht* in een historisch perspectief. Hierna volgt de officiële opening van de tentoonstelling door Kim Vorenholt, vertegenwoordiger van de Joodse Gemeente. Daarna volgt een bijdrage van stadsdichter Kasper Peters. Tot besluit zingen Carla da Silva en Bunna Arends, samen het Duo Malka, enkele bijzondere, tweestemmige Jiddische liederen. Hierna is er gelegenheid tot het bezichtigen van de tentoonstelling.

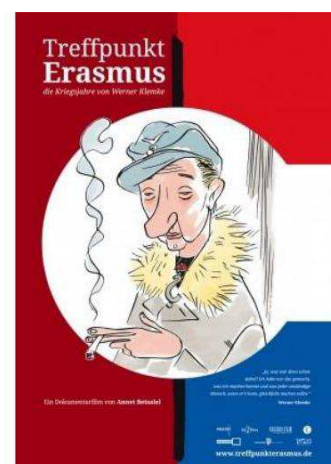
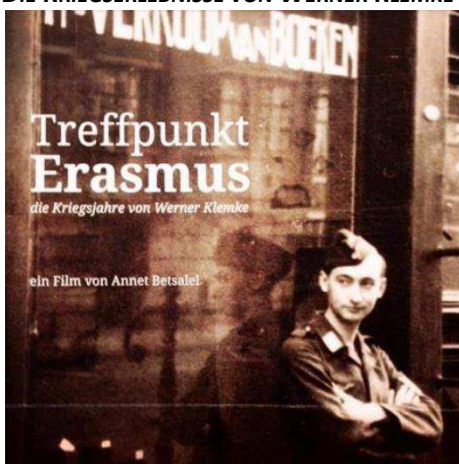
plaats: Synagoge

Folkingestraat tijd: 15.00 uur

toegang: gratis (donaties zijn welkom)

2 november - DOCUMENTAIRE: ‘TREFFPUNKT ERASMUS : DIE KRIEGSERLEBNISSE VON WERNER KLEMKE’

In 2011 werden de archieven van de Joodse Gemeente in Bussum ontsloten. Ze bleken het complete archief van 150 jaar Joodse gemeenschap in het Gooi te bevatten, waaronder uitgebreide briefwisselingen uit een groot deel van de 2de Wereldoorlog. Tussen die documenten vond de Joodse regisseuse Annet Betsalel een fantastisch verhaal over 2 jonge Duitse soldaten, Johannes Gerhardt en Werner Klemke, die met gevaar voor eigen leven de Joodse familie Van Perlstein redden door persoonsbewijzen voor ze te vervalsen. Vervolgens wisten Gerhardt, Klemke en de Van Persteins tientallen mensen voor deportatie te

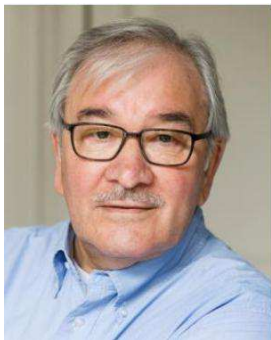
behoeden en zelfs het gewapende verzet te steunen. Klemke overleefde de oorlog en ging terug naar Oost-Berlijn. Hij bouwde daar een glansrijke carrière op als illustrator en kunstenaar, en groeide uit tot één van de bekendste boekillustratoren van het Duitse taalgebied en ver daarbuiten. De door Annet Betsalel gemaakte documentaire *Treffpunkt Erasmus* schetst het heldhaftige gevecht tegen onrecht, de gedeelde liefde voor boeken en een levenslange vriendschap tijdens WOII en de Koude Oorlog. Het resultaat is een zeer indrukwekkende documentaire. Voorafgaand geeft de regisseuse via een skypeverbinding met Leipzig een korte toelichting. Zie [hier](#) een promo voor de documentaire op Forum Images.

plaats: Forum

Images tijd: 20.00

uur toegang: € 6,-

6 november - INTERVIEW MET ZONI WEISZ

'Zoni' is de aangrijpende autobiografie van een zeer bijzondere Holocaust-overlevende: Zoni Weisz (1937). Hij is een man van twee werelden: Nederland en de Sinti-cultuur. Naar schatting een half miljoen zigeuners werden in de Tweede Wereldoorlog gedood door de nazi's. Zoni Weisz overleefde. Hij vertelt over zijn jeugd als Sinto en over het verlies van zijn familie. Nu zet hij zich in voor de zaak van Roma en Sinti. "Mijn verhaal, mijn volk. Daar gaat het mij nog om". Zoni Weisz sprak bij de Holocaustherdenking bij de VN en in de Duitse Bondsdag, waar hij ook waarschuwde voor de gevaren die nu dreigen. De middag begint met het verhaal over Settela Steinbach, het "meisje tussen de wagondeuren" van verteller Eric Borrias. Hierna volgt een uitgebreid interview door historicus Stefan van der Poel met Zoni Weisz. Ten slotte wordt er Roma/Sinti-muziek gespeeld en is er gelegenheid tot het kopen en laten signeren van het boek "Zoni, de vergeten Holocaust".

plaats: Synagoge

Folkingestraat tijd: 14.30 uur

toegang: gratis (donaties zijn van harte welkom)

8 november - LEZING DOOR PROF. DR. MARLOU SCHROVER

Marlou Schrover is hoogleraar Migratiegeschiedenis aan de Universiteit Leiden. Zij studeerde Journalistiek en Sociale & Economische Geschiedenis in Utrecht en schreef talrijke boeken en artikelen over onder andere migratie, demografie, etniciteit en gender. Thema van deze avond: vluchten is van alle tijden. De lezing is een uitgelezen mogelijkheid om vanuit historisch perspectief meer inzicht te krijgen in de huidige vluchtelingenproblematiek. Na afloop is er gelegenheid voor vragen en discussie. Gespreksleider is historicus Hans Alderkamp.

plaats: Academiegebouw

tijd: 19.30 uur

toegang: gratis toegankelijk voor iedereen!

9 november

HERDENKING KRISTALLNACHT MET AANSLUITENDE FAKKELOPTOCHT

Met een korte inleiding van de organisatoren, burgemeester Peter den Oudsten (onder voorbehoud), stadsdichter Kasper Peters en het koor van het 4 Mei-Projekt. Daarna is er vanaf de Grote Markt een fakkeloptocht naar de synagoge. In de synagoge zal stadshistoricus Beno Hofman een voordracht houden, en ook daar zijn er bijdragen van Kasper Peters en van het 4 Mei-Projekt. Tevens is er (onder voorbehoud) een hiphop-optreden.

plaats: Grote Markt

tijd: 20.00 uur

toegang: gratis (donaties van harte welkom)

KRISTALLNACHT

NOOIT MEER VOOR NIEMAND

KRISTALLNACHT-
HERDENKING GROTE MARKT
9 NOVEMBER

BOEK-
PRESENTATIE
"DE VERGETEN
6 NOV HOLOCAUST"

LEZING
MARLOU
SCHROVER
8 NOV

FILM/DOCU
FORUM IMAGES
2 NOV

30 OKT
TENTOONSTELLING

KRISTALLNACHT NOOIT
MEER VOOR NIEMAND

COMITE HERDENKING KRISTALLNACHT GRONINGEN

{ ORGANISATIE IS IN HANDEN VAN: DE STICHTING FOLKINGESTRAAT SYNAGOGE, DE WERKGROEP VLUCHTELINGEN VRIJ, COC GRONINGEN EN DRENTHE, HET 4 MEI-PROJECT, AMNESTY INTERNATIONAL EN HET SOCIAAL CENTRUM GRONINGEN. }